UiT

NORGES
ARKTISKE
UNIVERSITET

Stillheten når den deles med andre
Et utdrag fra fergeundersøkelsen 2018

Berit Kristoffersen, førsteamanuensis og samfunnsgeograf UiT

Katrine Blom fra Bodø, forskningsassistent, antropologistudent UiT og tidligere guide i Lofoten

På oppdrag for Besøksforvaltningsprosjektet - Nordland Fylkeskommune

Undersøkelse om reisende i Lofoten sommeren 2018

Hvor mange overnattinger har du hatt totalt i Lofoten på denne turen? 5

Marker antall overnattinger fordelt på ulike overnattingsformer

Rorbu: 4 Hotell: Campingplass: Fricamping (utmark): 1 Airbnb: Utleie: Båt:
Venner/slekt: Annet:

Marker svar ved å tegne sirkel:

Antall i reisefølge:		1	2	3-4	over 5
Antall tidligere besøk til Lofoten:	0	1	2	3-4	over 5

Hvordan reiste du/dere omkring i Lofoten på denne turen?

Sykkel Egen bil Leiebil Bobil Kollektivbuss Charterbuss Båt Annet:

Har du vært, eller skal du til Værøy og/eller Røst på denne turen?

Ja, Værøy. Antall overnattinger: _____

Ja, Røst. Antall overnattinger: _____

Hvis nei. Hvorfor har du ikke valgt å ikke besøke Værøy/Røst? (*Marker svar ved å tegne sirkel*)

Liten kjennskap For liten tid For dyrt For vanskelig Redd for å bli sjøsyk Annet: skal neste år :)

Hvor enig/uenig er du i følgende utsagn? *Marker svar ved å sette kryss i rutene til høyre*	Svært uenig ☹	Uenig	Verken enig eller uenig	Enig	Svært enig ☺
1. At antall turister i Lofoten er for høyt				X	
2. At antall biler/busser/bobiler i Lofoten er for høyt				X	
3. At prisnivå generelt er for høyt i Lofoten			X		
4. At Lofoten er preget av stillhet og uberørt natur		X		X	
5. At den nettbaserte informasjonen om Lofoten var utmerket			X		
6. At turruter og attraksjoner er godt merket og tilrettelagt				X	
7. At du dro til Lofoten for naturbaserte aktiviteter				X	
8. At møtene med lokalbefolkningen beriker oppholdet				X	
9. At kulturattraksjonene er en viktig del av Lofotopplevelsen			X		
10. At jeg har fått et godt innblikk i Lofotens kultur og historie				X	
11. At Lofoten har et godt tilbud av lokal mat					X
12. At jeg ville vært villig til å betale kr 100 i turistskatt for å bidra til å forbedre reisemålet Lofoten					X

(mindre og mindre dessverre

Ja, hvis det ble flere doer osv. på f.eks Kvalvika

Hvor fornøyd er du alt i alt med den samlede opplevelsen i Lofoten?

Svært misfornøyd Misfornøyd Verken eller Ganske fornøyd Svært fornøyd

Hva kan forringe/ødelegge Lofoten som reisemål for deg? *Marker ved å tegne sirkel*

Økt motorisert ferdsel Olje- og gassutvinning Flere hotell

Økt turisme Dyrere reiser Vindmøller

Annet: Turister fra andre land som tar seg altfor mye til rette. De burde fått mer info om private områder, trafikksikkerhet på smale veier, generelt hvordan plassere og oppføre seg i trafikken.

Data samles inn til pilotprosjektet om besøksforvaltning i Nordland Fylkeskommune.
Gjennomføres av Berit Kristoffersen (forsker) og Katrine Blom (forskningsassistent)

1«Jeg trodde det bare var *stillhet og natur* her, og ikke noen andre droner»
2 «Jeg hadde hørt at man burde holde seg unna sommeren» (meksikanske rockestjerner)

Stillhet og natur som kvalitet – også for de som bor der!

«Vi som bor på yttersiden føler ikke lenger at vi er alene. Vi har ikke den freden når vi går i naturen. Det er en grunn til at vi bor her: Vi har den uberørte flotte naturen, og vi kan koble fra med å benytte oss av naturen, men nå er det folk overalt. Og verre blir det.»

Ordfører i Senja, september 2018

Naturbaserte aktiviteter - alle

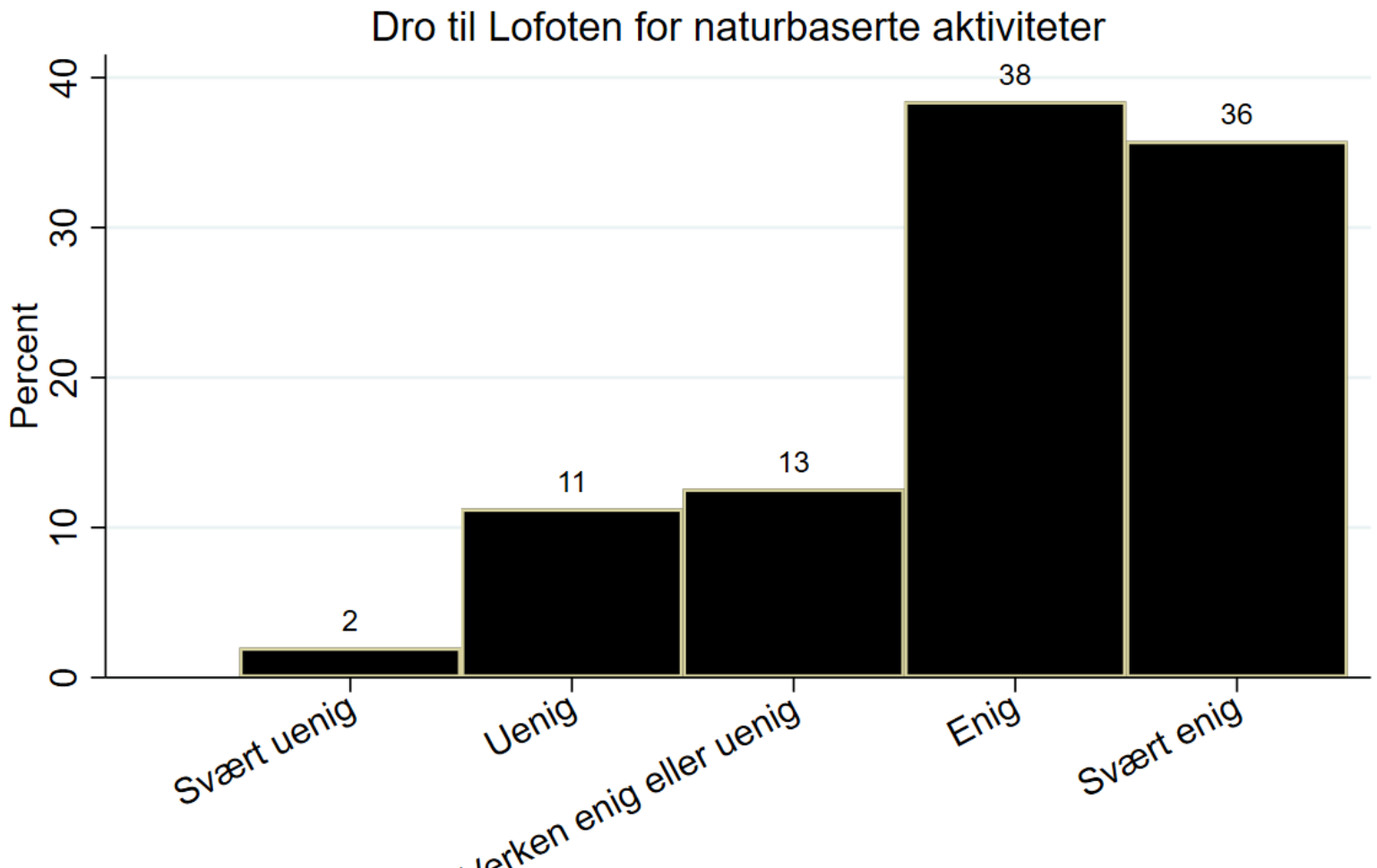

Lofotturistens paradoks sommeren 2018 – Stillheten som må deles med andre

- Reiser selv til Lofoten som turist for å oppleve vill/uberørt natur ubesudlet av (andre) turister
  - Mange turister mener at flere turister er negativt
  - Men de ønsker selv å komme tilbake som turist
  - De ønsker ikke å bidra til at det blir for mange folk
  - Og de ønsker mer tilrettelegging

Søken etter uberørt natur

- Et utviklingstrekk er at flere som søker det «uberørte» drar til Værøy
- «Værøy fremstår generelt som mer urørt og med mindre turisme enn selve Lofoten, noe som bidro sterkt til dette besøket, og at Lofoten ble droppet i denne omgang» (norsk vennepar på sykkel)

Lofoten er «fortsatt» preget av stillhet og uberørt natur

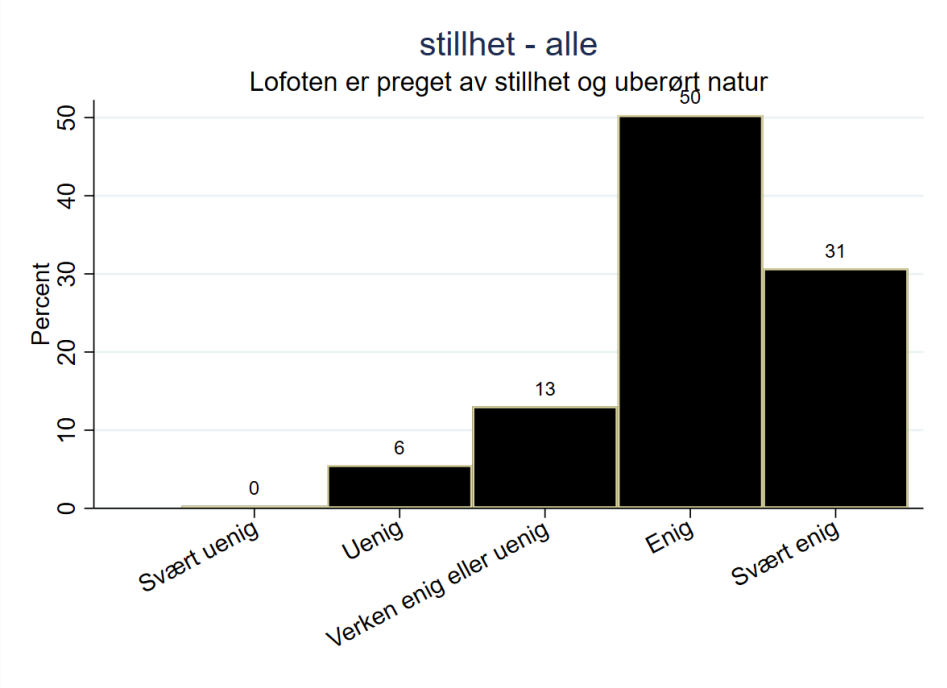

Antall turister i Lofoten er *ikke* for høyt – ifølge turistene selv – men bør ikke bli flere

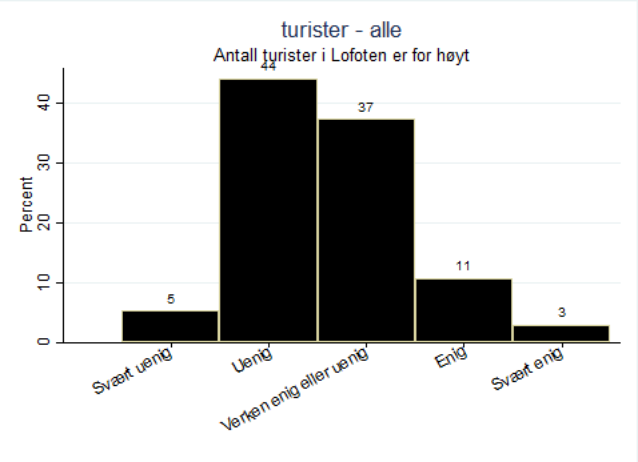

2016

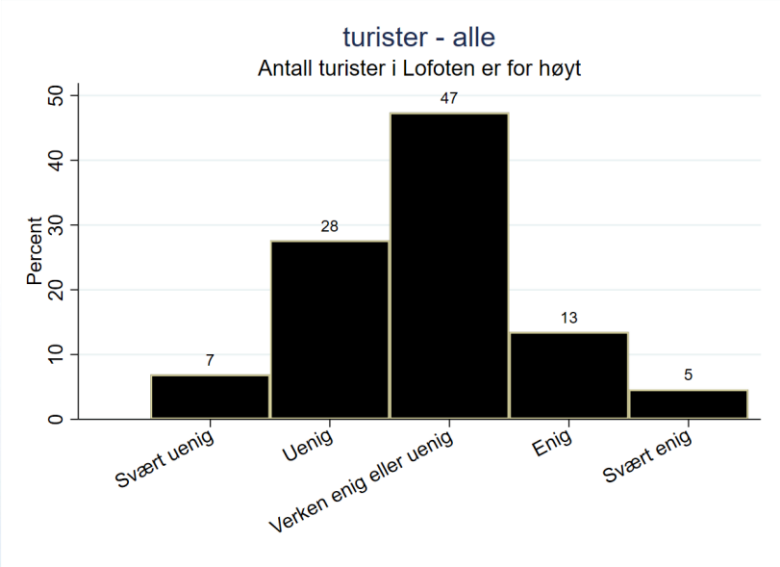

2018

Når er det ‘fullt’?
Handler også om forventning

- Mens turistene i 2016 var til dels overrasket over at det var så mange turister, er det til dels motsatt i 2018 – mange hadde hørt at det er «fullt»
- **Syklister/campere** – terskelen lav(ere) for at Lofoten fremstår turistifisert
- **Gruppereiser** - reiser i flokk, setter mer pris på tilrettelegging, og det skal mer mer til for å føles turistifisert
- **Bobilene** svært fornøyd – ikke vanskelig å finne plass

Møter med lokalbefolkningen beriker oppholdet

Gjest, ikke kunde/turist på Røst: «Vårt møte medlokalbefolk-ningen på Røst gav oss inntrykk av at de hadde både tid og lyst til å slå av en prat» (norsk par, 30)

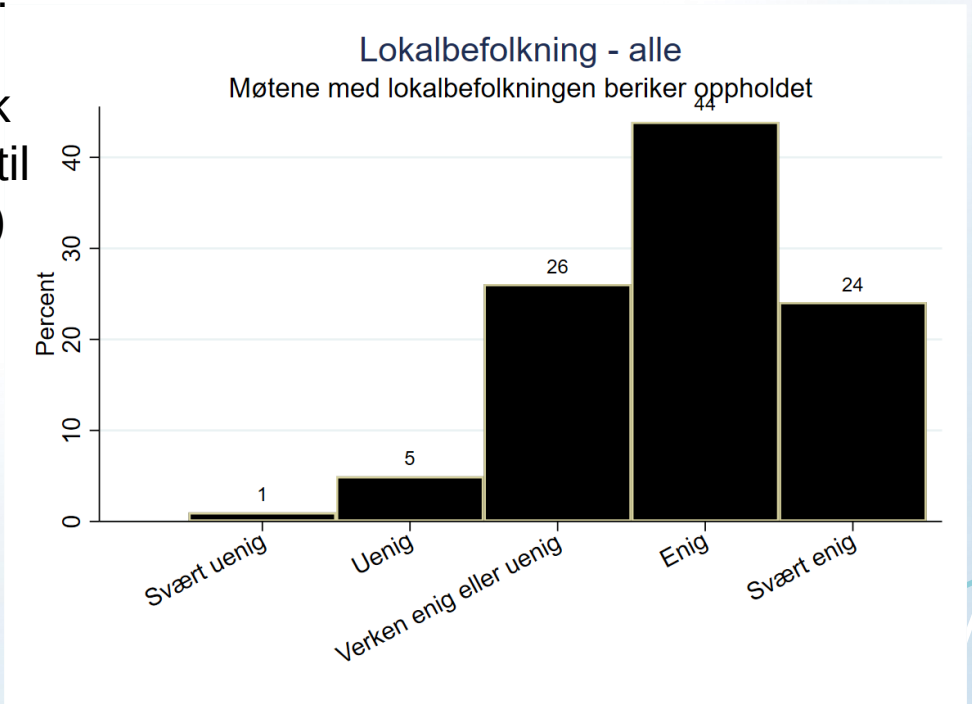

Viktigere for nordmenn å møte lokalbefolkning

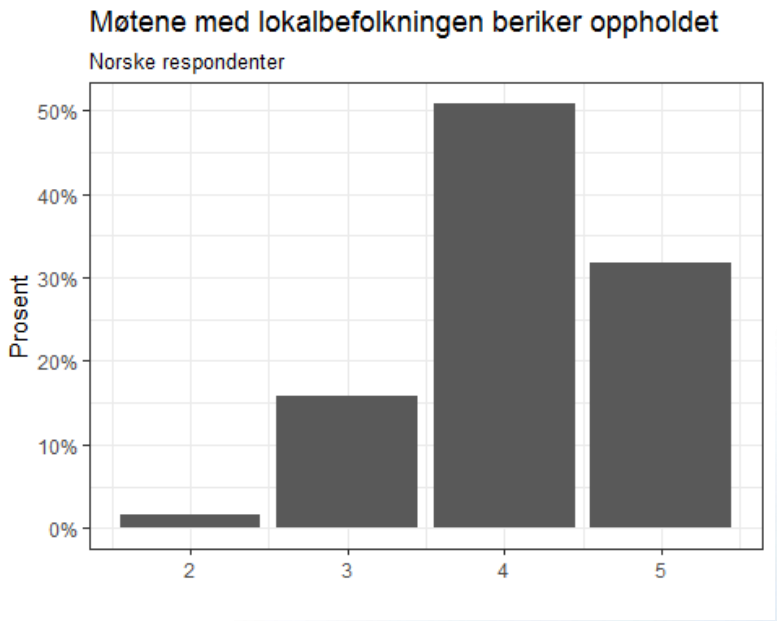

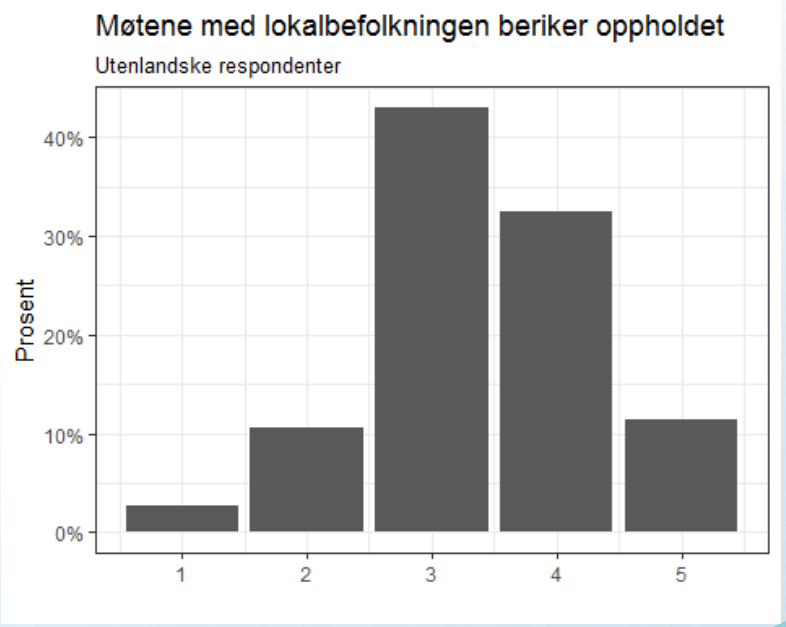

Også viktigere for nordmenn med lokal kultur og historie

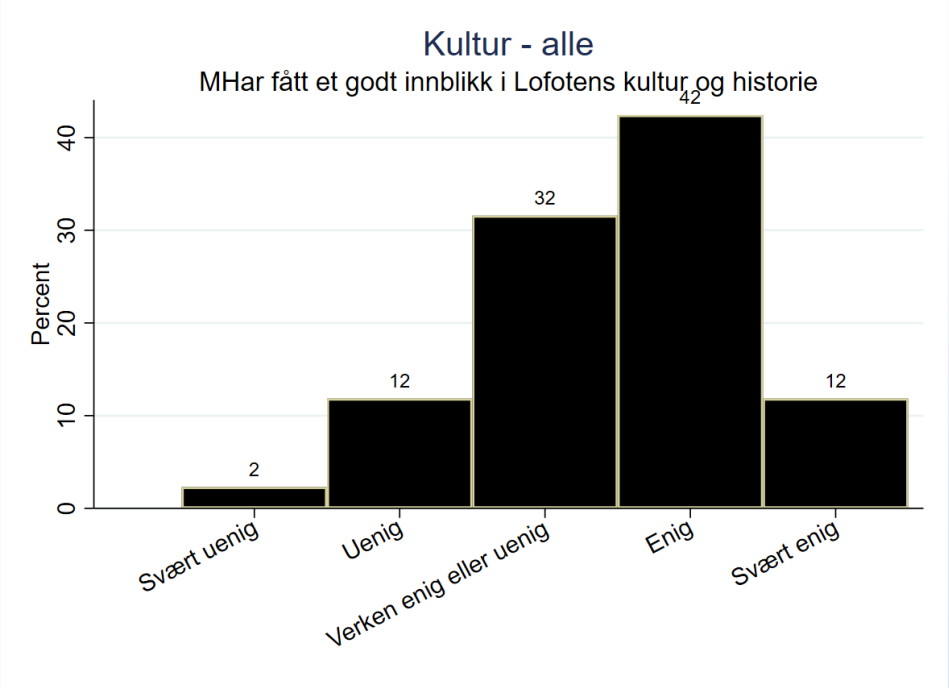

Og viktigere for nordmenn med lokal mat

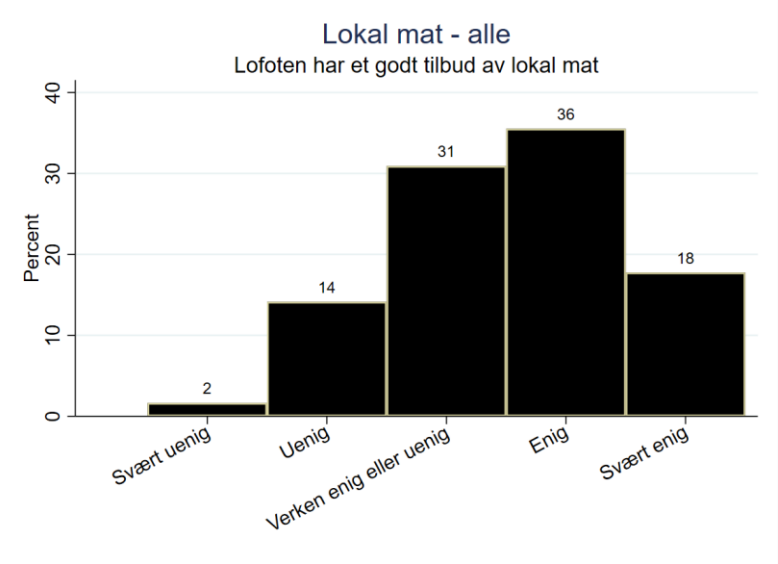

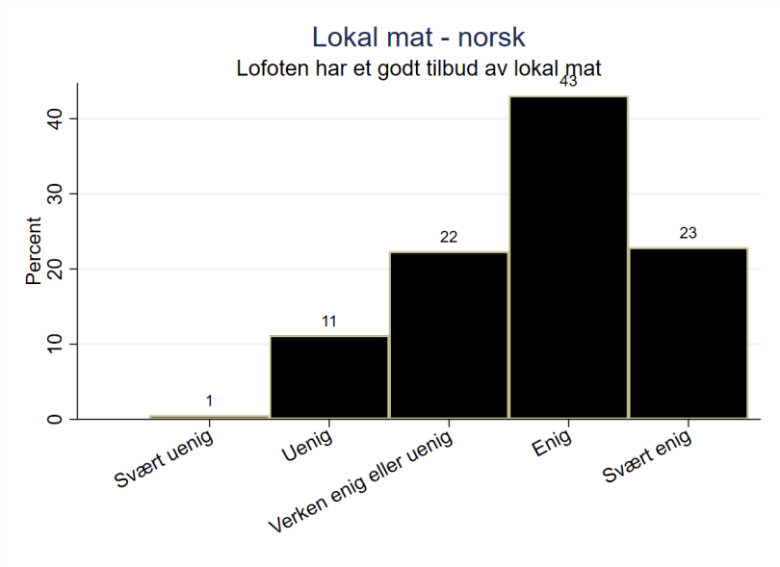

Hva med turistskatt?
Samlet sett er halvparten positiv, mens 1/3 er negativ

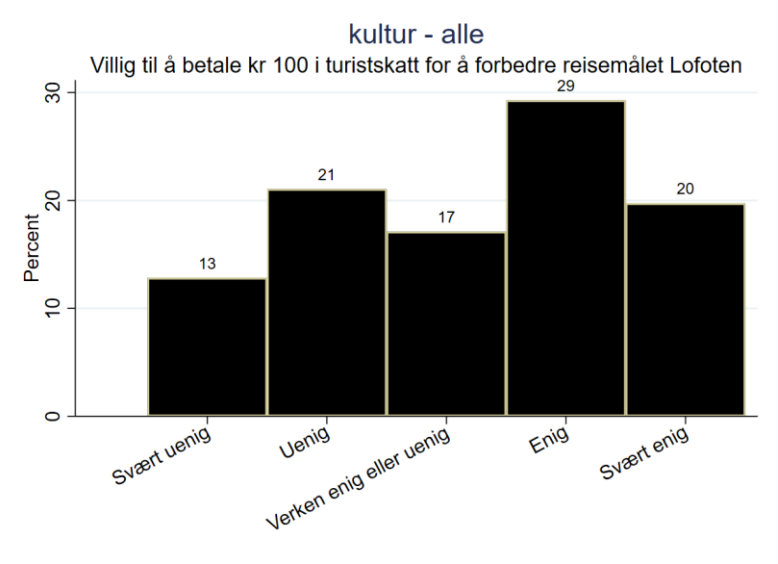

- **Nordmenn:** Bedre kjøpekraft samt mer bevisst/bekymret for de negative virkningene av turismen
- **Utenlandske:** Synes allerede det er dyrt å reise i Norge, men til sammenligning med andre destinasjoner er det naturlig
- **Gjenganger**:
  Mange ønsker turistskatt som kan gjøre det dyrere for bobiler
- Hvis vi gjorde turistene bevisst på hva den kan brukes til så var de gjerne mer positive: offentlige toaletter, søppelhåndtering og annen tilrettelegging som skilting og rasteplasser

Over halvparten av nordmenn/nordiske synes turistskatt er en god idé

- “Kan bidra til bevistgjøring: Viktig at turistene får vite at det er et problem”
- “De som er villig til betale den vil også være mer villig til å ta vare på stedet”
- “Vil gjerne betale for å se at Lofoten beholder sin sjarm.”
- ’100 kroner fra eller til spiller ikke noen rolle, vi bruker jo ganske mye penger uansett’

Mens halvparten av de utenlandske synes turistskatt er en dårlig idé (NB: ferga)

- »Det er for mange skatter og avgifter i Norge fra før. Skeptisk til øremerking av midler, alt havner i det store sluket»
- “My worry would be that it starts to inflate, starting at a 100 NOK"

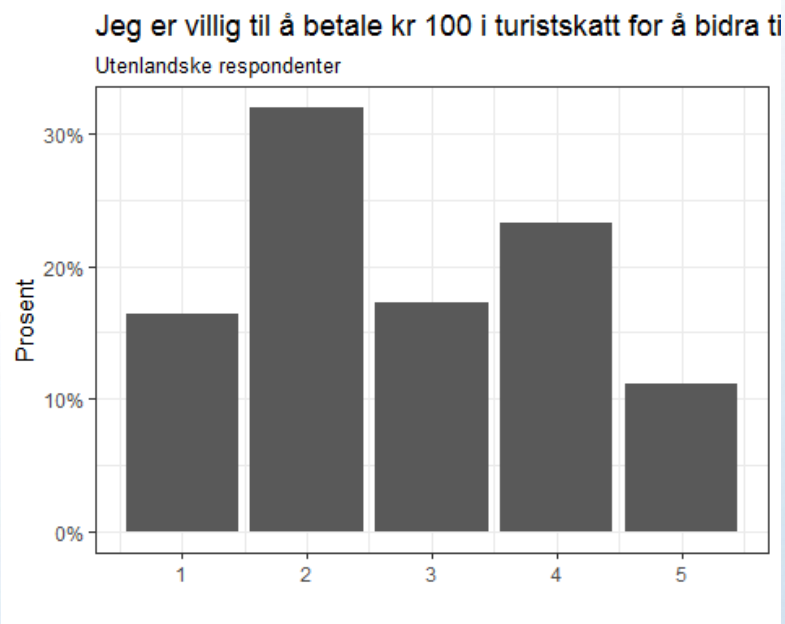

Hva kan forringe/ødelegge Lofoten som reisemål for deg?

	2016	og 2018
• Petroleumsutbygging	54%	52%
• Økt motorisert ferdsel	43%	41%
• Dyrere reiser	42%	36%
• Økt turisme	34%	34%
• Flere hotell	30%	21%
• Vindmøller	23%	22%

Hovedinntrykket.....Ingen misfornøyde gjester!

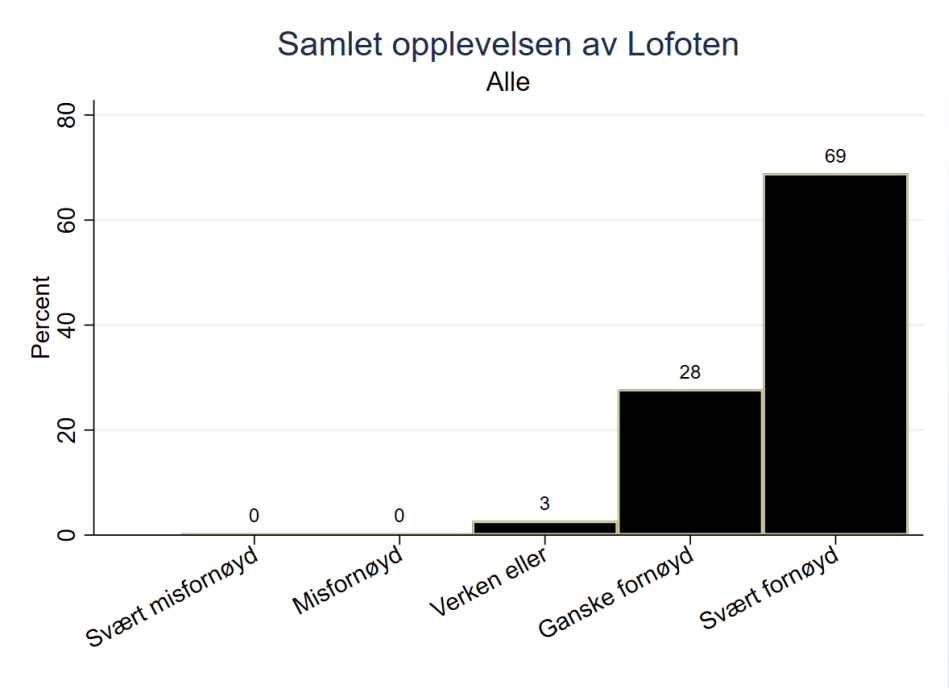

Relevante funn fra undersøkelsen 1

- Bildet av at Lofoten er «overfylt» om sommeren har også nådd turistene men de som kommer hit synes ikke at det er for fullt
- Fokuset trenger ikke å være ensidig negativt for Lofoten framover:
  - Åpner et mulighetsrom når turistene er mer bevisste og kanskje villig ta mer ansvar når det settes iverk ulike tiltak
  - Vårt inntrykk er at spesielt nordmenn reflekterer rundt dette i spørsmål om turistskatt fordi de ser på det som en av flere muligheter
  - Mange ønsker å bidra men savner også tydeligere informasjon og bevisstgjøring om hvor skoen trykker (som allemannsretten, trafikkvett, og fiskeressurser)

Relevante funn 2

- Samtidig som Røst og Værøy er «Lofoten for viderekomne» så kommer de tett på Lofoten sine kvaliteter. Spesielt finner de stillheten og boltreplass på Værøy, og på Røst kommer de tett på folk, kultur og mat.
- Her ser vi også et paradoks: Man *har* og vil ha følelsen av å være på en ikke-turistifisert øy men samtidig vil man ha bedre tilrettelegging for sine egne behov som turist og for stedlige utfoldelser (skilting, toaletter, nettbasert informasjon, serveringssteder)
- Dette illustrerer noen av Lofotens utfordringer, men er det en måte å tilrettelegge på som gjør at turistene vil føle seg som *gjest* i stedet for turist? Og hvordan kan en slik strategi utformes som gjør at det blir en berikelse for lokalbefolkningen og ikke slitasje?

Relevante funn 3
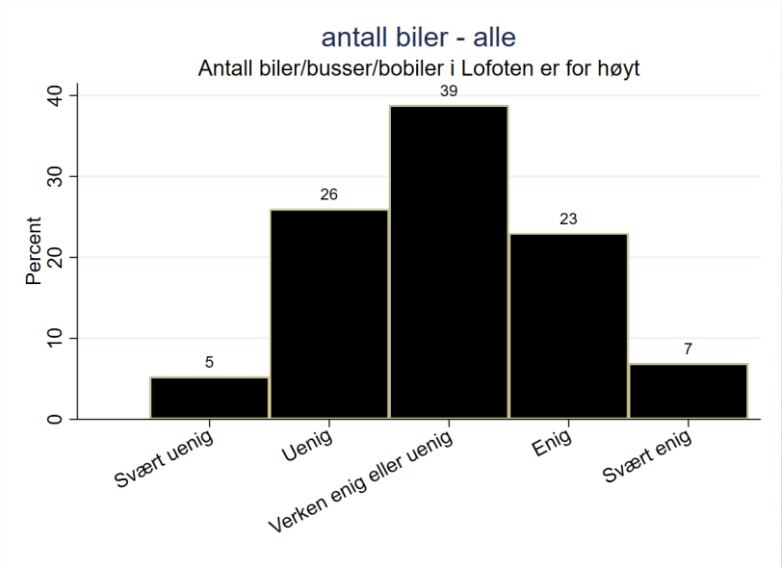
- Spesielt på og langs veiene oppleves det som trangt og til dels farlig
- Bobilene trekkes fortsatt fram som for dominerende
- Bilfrie sentrum ble av de reisende selv nevnt som et middel til forbedring
- Også til irritasjon for lokalbefolkning